

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Tamás Ernő

ACIVITATIS

Lebontják az átalakuló régi Tabán utolsó nagy bérházát

1938. III. 31. Bolyongás a megmaradt Tabán emlékezetes házai között *Pesti Hírlap.*

Híre terjedt, hogy bontják a Tabán utolsó házát, a budaiak nyelvén „ráctemplomnak” nevezett görögkeleti templom mellett. A hír természetesen téves. A fővárosi ember számára ugyanis csak a lebontott és közparkká átalakított terület számított Tabánnak, ahova a pestiek nyári estéken sörözni jártak a schrammlzenés kis vendéglőkbe. Tabánnak ez a része bizony eltűnt. A hegyoldalon és a hegy lábánál rügyet bontanak a fák, az apró, rozoga, időmegviselte házak helyébe létesített parkban.

Eltűnt innen az Aranykakas- meg az Aranykacsa-utca, a Kereszt-utca, a Gellérthegy-utca, Czakó-utca, Virág Benedek-utca és a Hadnagy-utca sok réges-régi háza. Nyoma sem látszik már annak, hogy merre voltak azok az utcák, amelyeken az alkonyi homályban egymásbakaroló, merengő szerelmesek bolyongtak és a régi Tabán regényességéről álmodoztak. Csak festmények és fényképek őrzik a régi Tabán egykori szépségét. Az újabb nemzedék már nem tudja, merre futott hegynek a Kőműves-lépcső és hol volt az utolsó tabáni bábsütőműhely. Tulajdonosa, Benedek Samu is ott pihen már azóta a temetőben. Meghalt nemsokkal azután, hogy lebontották az Attila-körut 35. számú földszintes házikót, amelyben 1867. óta volt a Várból ide leszármazott és még 1700-ban alapított bábsütőműhely.

Szemben az Attila-körut másik oldalán még állnak az újabb épületek közt maradt régi házak, Tabán nem tűnt még el teljesen és nem egyszer felvetődött a kérdés, mi lesz a sorsa annak a néhány réges-régi háznak, amit a Műemlékek Országos Bizottsága mint műemlékjellegű épületet tart nyilván. A Döbrentei-tér és az Attila-körut sarkán bontják most azt a négyemeletes bérházat, amely — mint újabban épült — nem tartozott már a lebontott Tabán régi házikói közé. A nagy bérpalota valósággal eltakarta Tabán sok apró, ódon házát. Csattognak a csákányok, hordják a téglát, követ, gerendát és a ráctemplom mellől rövidesen eltűnik ez az oda nem illő saroképület. Ezen a területen a hegyoldal és az Attila-körut között csak egy épület áll, mint a városrendezés nagy kérdőjele: a közpark közepén a Bethlen-udvar. A főváros már évekkel ezelőtt terveket dolgoztatott ki

Forrás:

Pesti Hírlap
Budapest 1938 III. 31

(Hely)

(Idő)

(Köt. v.)

Tabán dunafelöli részének rendezésére is és az újabb kisajátítási tervek mellett a főváros igyekezik megvásárolni az eladásra kerülő épületeket. Az Attila-körut, Döbrentei-tér és Döbrentei-utca sarokszögében állott rozoga háztömböt évekkel ezelőtt lebontották és a helyén kis park diszeleg. A régi Tabán egy része azonban még változatlanul áll ódonbáju regényességében és itt még mindig rejtélyesnek látszó átjárók és utcaközök lepik meg a régi kövek világának bolyongóit.

A most csákány alá került modern bérházzal szemben ott szerénykedik az Attila-körut 50. számú egyemeletes, kis, régi sárga ház, falán a tábla, mely szerint itt székel az első kerületi iparoskör. Nem messze innen nevezetes épületek állnak a törpe lakóházak között. Irodalomtörténeti emlékmű, műemlékként nyilvántartott épület az Apród-utca 10. számú, kiugró dombra épült egyemeletes házikó: itt lakott

Osztályozás

T

725.091

H

Idő:

1938

Személy:

Helvyszám:

Virág Benedek, a költő, aki száz évnél régebben porlad a hajdani tabáni temetőben. Vajjon meddig állhat még helyén a többszázéves ház, amelyről Kosztolányi Dezső verset írt. Keskeny, homályos feljárt kölépcsőkkel vezet fel a 2-es számú lakásba. A plébániatemplom felé eső legszélső, egyablakos szoba volt Virág Benedek otthona. Itt élt szerzetesi szegénységben, 1810 óta, itt fogadta Kazinczy Ferenc, Dugonits András, Horváth István, majd az akkori fiatalok: Vörösmarty Mihály, Bajza József, Toldy Ferenc látogatását. Itt is halt meg, 1930. január 23-ikán. 1880 óta emléktábla jelöli meg a házon Virág Benedek emléket. Kétoldalt hervadt babérfkoszorú csüng a márványlap mellett. A szomszédban van a régi, szép tabáni plébániatemplom, amelyben nem egyszer misézett Virág Benedek. . . Szemben a legendáshírű, régi Szarvas-téri ház — most Szebeny Antal-tér 1 —, a kapu fölött a futószarvas domborművével, amelyről a tér egykori nevét kapta. Az Apród-utca és Váralja-utca tele régi apró házakkal. A plébániatemplom mögött az Attila-körut 40. és 42. számú épület közt nagyon keskeny utcaköz szalad le a Döbrentei-utca, a Hegedüs-köz, amelyet leginkább csak a Tabán öslakói meg — a levélhordók ismernek. Am nemcsak utcaköz, különös átjáró is összeköti e dombrészt a mélyenfekvő, egykor árvízujtott Döbrentei-utcával: az Apród-utca 10. számú ház galambducos, petroleumlámpás udvarából három udvaron keresztül zezugos lépcsők vezetnek le a Döbrentei-utca 9. számú házba.

Itt is áll egy műemlékjellegű épület, a Döbrentei-utca 15. számú kétemeletes, erkélyes, empire-stilusu kis bérház, amely a XVIII. század közepéből maradt itt. Falán a legrégibb budapesti emléktábla: egy vörös márványlap, mely az 1775-iki árvíz magasságát jelöli, latin, magyar és német nyelven. Fölötte az 1838-iki árvíz márványlapja, magyar és szerb szöveggel.

Valahányszor a csákányok megcsendülnek Tabán házai között, Buda régmúltjának rajongói, meg Tabán öreg lakói elmélázva gondolnak arra, mi lesz ezeknek a házaknak a sorsa, mikor hordják el a régi köveket. A regényes Tabán eltűnt, de néhány emlékezetes épület még őrzi Buda múltját, a hajdani rácváros romantikáját.

Tamás Ernő.